

Josef Kainar – pracovní list č. 1

Stříhali dohola malého chlapečka

Stříhali dohola malého chlapečka
kadeře padaly k zemi a zmíraly
kadeře padaly jak růže do hrobu
Železná židle se otáčela

Šedaví pánové v zrcadlech kolem stěn
Jenom se dívali Jenom se dívali
Že už je chlapeček chycen a obelstěn
v té bílé zástěře kolem krku

Jeden z nich Kulhavý učitel na cello
Zasmál se nahlas A všichni se pohnuli
Zasmál se nahlas A ono to zaznělo
Jako kus masa když pleskne o zem

Francouzská výprava v osmnáctsettřicetpět
Vešla do katakomb křesťanské sektyčky
Smích ze tmy do tmy a pod mrtvý jazyk zpět
Je vždy kus masa jež pleskne o zem

Učeň se dívá na malého chlapečka
jak malé zvíře se dívává na jiné
Ještě ne chytit a rváti si z cizího
A už přece

Ráno si staví svou růžovou bandasku
Na malá kamínka Na vincka chcípáka
A proto učňovy všelijaké myšlenky
jsou vždycky stranou A trochu vlažné

Toužení svědící jak uhry pod mýdlem
Toužení svědící po malé šatnářce
Sedává v kavárně pod svými kabáty
Jako pod mladými oběšenci

Stříhali dohola malého chlapečka
Dívat se na sebe Nesmět se pohnouti
nesmět se pohnouti na židli z železa

Už mu to začlo

Nové mýty (1946)

Tácek v prstech

Někteří lidi moc to uměj z dětma.
Ty haranti se jenom na ně třesou,
a strejčku sem, a strejčku tam,
a von nic nedělá,
cukroví nedá, von je nepoplácá,
von si je shání ze sebe jak mouchy,
a přece je pro ně
svatej Holahej.

To mě se děcka, řekl bych, až bojej.

Ve čtvrtek večer dlívám v Páráčků,
přemýšlím vo tom, tácek v prstech točím,
a pořád dokola.

Já přece nejsem dědek huňatá,
já nemám voči
jako černý špunty
od flašky s jedem,
nejsem krkavec,
a esli sem chtěl dvakrát koho zabít,
tož vy byste se nezvládli,
já ano.

Ale si myslím, jak ten tácek točím,
že příčina je mimo mě a jiná.
Já pro lidstvo sem otevřený okno
a do srdce mi sáhne,
kdo jen chce.

A jeden z takových, já řeknu, co si myslím,
v srdci mi něco nadosmrtní zkazil,
něco z něj vzal,
tož se mě děcka bojej.
Kdybych měl já to sebemenší zdání,
kerej to byl, a možná taky kerá,
potřetí bych se
asi dobře nezvlád.

Největší štěstí, to je dycky to,
za kerý nemůžeš.
A neštěstí
kerý sis nezavinil.

Lazar a píseň (1960)

Úkoly k textům

1. Přečtěte si oba texty a zkuste porovnat jazyk, který jsou oba texty napsány. Najděte odlišnosti.
2. Proč v první básni použil velká písmena i uprostřed verše?
3. Stručně vystihněte obsah obou básní.
4. Která z těchto básní by mohla posloužit jako písňový text?
5. Najděte v textech :

- a) **přirovnání** (podtrhni vlnovkou přímo v textu)
- b) **nespisovná slova a hovorové výrazy** (zvýrazni barevně)
- c) **mnohoznačná slova** (vypiš a uveď příklady, abys dokázal, že opravdu mají více významů)

.....
.....
.....
.....

- d) **zdrobněliny**

.....
.....
.....

6. Napiš spisovné výrazy stejného významu:

šuplík || zásuvka   flaška || .....

špunt || .....   haranti || .....

měchačka || .....   vošouch || .....

fáro || .....   háro || .....

7. Zopakujte si, co je to příslovečná spřežka. Vypiš je z textu a vysvětli, jaký způsobem vznikly:

.....

8. Je správné spojení slov *na židli z železa* ?

9. Napiš správně tyto číslovky, kde je možný dvojí způsob, napiš oba:

35 .....
236 .....
1548 .....
.....